

До 200-ліття Бібліотеки Конгресу

20 квітня 2000 р. в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського пройшли бібліотечнознавчі читання «Бібліотеці Конгресу США – 200 років». Саме у квітні 1800 р. Президент США Джон Адамс підписав указ про постійне розташування Конгресу у Вашингтоні, у п'ятому пункті якого йшлося про бібліотеку. На закупівлю книг виділялося 5 тис. доларів. Цим документом започатковувалася історія найбільшої бібліотеки сучасності.

Присвячені їй читання були проведені спільно з Центром інформаційних ресурсів Посольства США в Україні, а їх учасниками стали не лише співробітники НБУВ, а й бібліотекарі головних книгозбірень Києва, викладачі Київського національного університету культури та мистецтв, іноземні гості. До цієї події в залі бібліотечнознавства було розгорнуто виставку «200 років Бібліотеці Конгресу».

Розпочинаючи захід, заступник генерального директора НБУВ, к. і. н. А. Г. Бровкін відзначив, що Бібліотека Конгресу (БК) посідає дуже важливе місце у своїй країні та в світі, що шлях, пройдений нею, є цікавим і насиченим подіями.

З привітанням до учасників читань звернувся заступник Аташе з питань культури Посольства США в Україні п. Джеймс Ленд. Він охарактеризував Бібліотеку Конгресу як втілення американського демократичного ідеалу. І хоча п. Ленд нещодавно прибув до України, говорив він українською мовою, чим викликав велику симпатію та довіру аудиторії.

Історію розвитку Бібліотеки Конгресу від перших книг в одній із кімнат Капітолію до сучасних 115 млн. томів, розміщених у трьох прекрасних приміщеннях, простежила у своїй доповіді заввідділом зарубіжних зв'язків та фонду ООН НБУВ, к. і. н. Н. В. Стрішенець. Вона проаналізувала основні етапи формування фонду БК (в т. ч. вплив на цей процес Закону про авторське право 1870 р.), історію створення колекції «Атегісапа», куди відбиралися видання з історії Америки, національних традицій тощо. Особливу увагу доповідачка приділила трьом найвідомішим постатям в історії БК: Томасу Джефферсону – Президенту США, приватне зібрання книг якого лягло в основу відновленої після пожежі 1814 р. книгозбірні, а також Ейнсворту Споффорду та Герберту Патнему, котрі протягом багатьох років визначали напрям розвитку БК. Споффорд очолював її 33 роки, а Патнем – 40. Їхній досвід з організації великої бібліотеки є неоціненним внеском до бібліотечнознавства.

Пріоритетам сучасного розвитку БК було присвячено доповідь директора Центру інформаційних ресурсів Посольства США в Україні, к. п. н. В. С. Пашкової. Вона наголосила на тому, що нині книгозбірня є не лише бібліотечно-інформаційним, а й культурним та науковим центром країни. В. Пашкова продемонструвала численні слайди, що відображають сучасну діяльність Бібліотеки, її спрямованість на найрізноманітнішу аудиторію користувачів – від конгресменів до дітей, включаючи й такі особливі групи, як читачі з фізичними вадами, на обслуговування котрих працюють цілі окремі програми. Вона також ознайомила присутніх з великою і різноманітною програмою святкування 200-ліття Бібліотеки Конгресу в США.

Спеціаліст Центру інформаційних ресурсів Посольства США к. т. н. О. Васильєв розповів про електронні інформаційні ресурси й продукти БК, ознайомив з можливостями, що надаються користувачам через Інтернет. Виклад матеріалу п. Васильєв супроводжував демонстрацією шляхів пошуку необхідної інформації на Web-сайті книгозбірні.

Цікаву й непросту тему взаємин головної бібліотеки Сполучених Штатів з бібліотеками всієї країни висвітлювала доповідь гості зі США, заступника голови Асоціації наукових бібліотек США Джеї Баррет. Назва її доповіді – «Провідна роль Бібліотеки Конгресу в системі бібліотек США: вплив та взаємодія». Д. Баррет зауважила, що хоча законодавство, яким керується БК, не визначає її як Національну, але історично склалося так, що саме вона є лідером у виконанні загальнодержавних програм, що відповідають потребам усіх бібліотек країни. Так, БК належить провідна роль у галузі каталогізації, зокрема в спільній (корпоративній), яка, власне, і була започаткована нею. Відповідно фахівцями Бібліотеки були вироблені загальнонаціональні правила каталогізації та стандарти формату; саме в її стінах готувалися висококваліфіковані каталогізатори для бібліотечної системи США.

Д. Баррет охарактеризувала й інші напрями діяльності, де БК є лідером:

- ❖ стандартизація (головний каталогізатор Бібліотеки очолює роботу над стандартом формату MARC, а фахівці його підрозділу беруть активну участь у цій роботі);
 - ❖ іноземне комплектування через Програму спільного комплектування;
 - ❖ збереження бібліотечних фондів;
 - ❖ створення електронної бібліотеки.
- Щоденно, – зазначила п. Баррет, – співро-

бітникам Бібліотеки Конгресу по телефону чи електронною поштою доводиться відповідати на сотні запитань бібліотекарів з усієї країни, що також є свідченням її безперечного авторитету.

— Бібліотека Конгресу — не лише головна книгозбірня країни, вона передусім покликана обслуговувати потреби вищого законодавчого органу США, — відзначила у доповіді, присвяченій Службі досліджень Бібліотеки Конгресу, Елеонора Валентайн — координатор Програми сприяння Парламенту України.

Діяльність Служби досліджень БК відображає суть американської політичної системи, де Конституція, розподіляючи владу між Президентом і Конгресом, створює, таким чином, ситуацію змагання між ними. Щоб витримати конкуренцію, Конгрес повинен мати вільний доступ до інформації та аналітики, пов'язаної з політичним

процесом. Е. Валентайн, до речі, бібліотекар за освітою, не лише розповіла про штат, бюджет, зміст роботи Служби досліджень БК, а й принагідно давала порівняльний аналіз діяльності американського та українського парламентів. Свою доповідь вона виголосила також українською мовою.

У заключному слові п. Джеймс Ленд відзначив, що співпраця американських та українських бібліотекарів продовжуватиметься і подібні зустрічі сприятимуть цьому.

Закриваючи читання, А. Г. Бровкін висловив сподівання, що заходи, присвячені діяльності провідних бібліотек світу, проводитимуться й надалі. Адже багато корисного з їх досвіду може бути з успіхом використане в українських бібліотеках.

Напередодні ювілею до Бібліотеки Конгресу було надіслане привітання від співробітників НБУВ, яке нижче подається разом із відповіддю бібліотекаря конгресу п. Д. Біллінгтона:

Вельмиповажний д-ре Біллінгтон, вельмишановні колеги!

Вітаємо Вас із 200-літнім ювілеєм Бібліотеки Конгресу!

Подібно до Давньої Греції, де бібліотека містилася разом з найважливішими установами в Афіньському акрополі — центрі держави, Бібліотека Конгресу височить поряд із Капітолієм — історичним центром Вашингтона і Сполучених Штатів.

Засновники Бібліотеки порівнювали її відкриття зі сходом сонця. За два століття вона освітлювала шлях до знань багатьом поколінням американців. Ми, бібліотекарі, горді з того, що саме Бібліотека відіграла таку вагомую роль у становленні демократії у Вашій країні. Адже в її основі — особисте зібрання генія демократії — Президента Т. Джефферсона.

Бібліотекарі світу високо цінують Ваш внесок у розвиток теоретичних та практичних проблем бібліотекознавства і перш за все електронної каталогізації, бібліотечно-бібліографічної класифікації, технології збереження бібліотечних фондів.

Загально визнаними є Ваші досягнення у створенні Національної електронної бібліотеки, що забезпечує дистанційний доступ до американської книги читачів з різних регіонів світу.

Нам приємно відзначити, що Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського має давні і плідні зв'язки з Бібліотекою Конгресу. Сподіваємось, що вони будуть розвиватися і наповнюватися новими формами. Для нас, як і для багатьох національних бібліотек світу, Ваші досягнення є зразком.

Бажаємо Вам і в новому тисячолітті залишатися лідером бібліотечно-інформаційної галузі.

Зичимо Вам, д-ре Біллінгтон, усім співробітникам Бібліотеки Конгресу доброго здоров'я, особистого щастя, творчих успіхів та нових досягнень у нашій спільній з Вами і такій важливій професії — бібліотекар.

З повагою,

за дорученням колективу

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Генеральний директор

О. С. Онищенко

Вельмишановний д-ре Онищенко!

Дякую Вам за лист від 14 квітня і за Ваші теплі слова з нагоди двохсотліття Бібліотеки Конгресу. Для мене є особливою честю і привілеєм, що цей визначний ювілей припав на час мого перебування на посаді бібліотекаря Конгресу. Я зворушений Вашими словами про Бібліотеку і про наші багатолітні зв'язки з Національною бібліотекою України, які ми високо цінуємо.

Книгообмін, що існує протягом багатьох років між нашими бібліотеками, є для нас найважливішим джерелом комплектування українських видань. Багато книг та журналів, що їх надіслала Національна бібліотека України за ці роки, незмірно збагатили фонди Бібліотеки Конгресу і є справжньою цінністю для нашої країни і для світу. Я разом зі співробітниками Бібліотеки Конгресу сподіваюся на подальшу співпрацю з Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського.

З вдячністю і найкращими побажаннями,
щиро Джеймс Біллінгтон, Бібліотекар Конгресу.

P. S. Яким чудовим є Ваш лист. Він передає те тепло, яке, я гадаю, ми і Україна відчуваємо один до одного.

Дуже дякую.

Надія Стрішенець,

к. і. н.,

заввідділом зарубіжних зв'язків та фонду ООН НБУВ

Спадщина композитора В. Д. Довженка — НБУВ

У Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбувся вечір пам'яті видатного українського музикознавця і композитора В. Д. Довженка з нагоди передачі у фонди НБУВ особистого архіву й музичної бібліотеки митця його родиною.

В. Д. Довженко (1905—1995) зробив значний внесок в українську культуру. Його творча спадщина складається з понад 200 наукових праць, серед яких чільне місце посідають фундаментальні роботи з історії української музики (зокрема, «Нариси з історії української радянської музики» в двох томах), дослідження творчості видатних українських композиторів В. С. Косенка, П. І. Ніщинського, М. Л. Леонтовича та ін.

Як композитор, він створив понад 100 інструментальних і вокальних творів (цикл для фортепіано «Запорожці», вокальний цикл «Солов'їні далі» на вірші В. Сосюри, хорові твори на вірші М. Рильського, В. Сосюри, Я. Купали тощо), більше 50 обробок українських народних пісень.

Родина В. Д. Довженка передала НБУВ його особистий архів з рукописами музичних творів і наукових праць. Серед масиву особливо цінні не-

опубліковані матеріали до «Українського музичного енциклопедичного словника».

Фонди сектору нотних видань НБУВ збагатилися клавірами, численними музикознавчими працями з особистої музичної бібліотеки митця, яка зберігатиметься в НБУВ окремим фондом.

На вечорі пам'яті виступили заступник генерального директора НБУВ, к. і. н. Л. В. Муха, директор Інституту рукопису НБУВ, д. і. н., проф. Л. А. Дубровіна, завсектором нотних видань НБУВ, к. п. н., проф. В. Д. Шульгіна, д. мист., проф., ст. н. с. Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України М. П. Загайкевич. Були присутні представники української громадськості, відомі музикознавці, композитори й виконавці.

Гості ознайомилися з експозицією виставки творів В. Д. Довженка. Вечір завершився виступами майстрів мистецтва, які виконали його твори.

Валерія Шульгіна,

к. п. н.,

завсектором нотних видань НБУВ

© Стрішенець Н. В., Київ, 2000
© Шульгіна В. Д., Київ, 2000